

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 629/2021-24

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Petra Straku (sudca spravodajca) a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného Advokátskou kanceláriou [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], proti postupu Okresného súdu Senica v konaní vedenom pod sp. zn. 9Tp/4/2021 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Senica v konaní sp. zn. 9Tp/4/2021 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky.
2. Okresný súd Senica **je povinný** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **576,12 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
3. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevyhovuje**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Skutkový stav veci

1. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh doručenej ústavnému súdu 14. októbra 2021 vyplýva, že sťažovateľ bol uznesením okresného súdu č. k. 9Tp/4/2021 z 2. júla 2021 vzatý do väzby z dôvodu § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku pre prečin porušovania domovej slobody podľa § 194 ods. 1 Trestného zákona (ďalej len „TZ“) a prečin nebezpečného vyhrážania podľa § 360 ods. 1 a 2 písm. b) TZ s poukazom na § 139 ods. 1 písm. c) TZ.
2. Dňa 2. augusta 2021 sťažovateľ podal na Okresnej prokuratúre Senica žiadosť o prepustenie z väzby na slobodu, ktorú po negatívnom stanovisku prokurátor predložil okresnému súdu.
3. Okresnému súdu bol návrh sťažovateľa doručený 11. augusta 2021, o ktorom okresný súd rozhodol uznesením č. k. 9Tp/4/2021 z 31. augusta 2021 tak, že návrhu vyhovel, väzbu nahradil dohľadom probačného a mediačného úradníka a uložením ďalších povinností a obmedzení.

4. Na základe sťažnosti prokurátora okresný súd 7. septembra 2021 predložil spisový materiál Krajskému súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) na rozhodnutie, ktorý krajský súd 10. septembra 2021 vrátil okresnému súdu z dôvodu jeho predčasného predloženia (okresný súd nepripojil doručenky o doručení odôvodnenia sťažnosti prokurátora sťažovateľovi a jeho obhajcovi).

Okresný súd 16. septembra 2021 opätovne predložil krajskému súdu spisový materiál. Spolu so spisovým materiálom bolo krajskému súdu doručené aj vyjadrenie obhajcu sťažovateľa k sťažnostným námietkam prokurátora. Krajský súd o sťažnosti prokurátora uznesením č. k. 6Tpo/50/2021 z 21. septembra 2021 zrušil uznesenie okresného súdu a sťažovateľa ponechal vo väzbe. Uznesenie krajského súdu bolo sťažovateľovi doručené 1. októbra 2021.

II.

Argumentácia sťažovateľa

5. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti namieta, že rozhodovanie o jeho prepustení z väzby na slobodu trvalo celkovo 57 dní (od doručenia žiadosti o prepustenie prokurátorovi 5. augusta 2021 po rozhodnutie krajského súdu), z toho konanie na okresnom súde trvalo 36 dní (od doručenia žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu 11. augusta 2021 po predloženie spisu krajskému súdu 16. septembra 2021).

6. Sťažovateľ sa domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Sťažovateľ navrhuje prikázať okresnému súdu konať bez zbytočných prietahov, prepustiť ho na slobodu a priznať náhradu trov konania.

7. Uznesením ústavného súdu č. k. III. ÚS 629/2021 z 12. novembra 2021 bola ústavná sťažnosť sťažovateľa prijatá v časti porušenia jeho základného práva na slobodu podľa čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy a práva na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 9Tp/4/2021. V časti porušenia uvedených práv sťažovateľa postupom krajského súdu, ako aj namietaného porušenia základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov bola sťažnosť ústavným súdom odmietnutá podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ako zjavne neopodstatnená.

III.

Vyjadrenie okresného súdu a replika sťažovateľa

III.1. Vyjadrenie okresného súdu:

8. Predseda okresného súdu vo svojom vyjadrení uviedol, že žiadosť sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu bola súdu doručená 11. augusta 2021. V čase od 2. augusta 2021 do 13. augusta 2021 sudkyňa pre prípravné konanie čerpala dovolenku. So žiadosťou sa oboznámila 16. augusta 2021. Sudkyňa určila termín výsluchu najskôr na 2. september 2021, ktorý bol zmenený

na 31. august 2021, t. j. 15 dní po oboznámení sa so spisom. Dňa 31. augusta 2021, t. j. 20 dní od doručenia žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu, bolo vo veci rozhodnuté. Dňa 2. septembra 2021 bolo súdu doručené zdôvodnenie sťažnosti prokurátora, pričom toto zdôvodnenie bolo obratom zaslané obvinenému a jeho obhajcovi a 3. septembra 2021 bol spis odoslaný na krajský súd a doručený bol 7. septembra 2021. Následne bol spis 10. septembra 2021 vrátený okresnému súdu ako predčasne predložený z dôvodu nedoručenia doručeníek okresnému súdu a následne 16. septembra 2021 opätovne odoslaný krajskému súdu.

9. Predseda okresného súdu uviedol, že z uvedeného vyplýva, že okresný súd v danej veci žiadnym spôsobom neporušil svoju povinnosť konať urýchlene.

III.2. Replika sťažovateľa:

10. Sťažovateľ vo svojom vyjadrení zhrnul už uvedený skutkový stav a zotrval na sťažnostnej argumentácii.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

11. Ústavný súd v zmysle svojej ustálenej judikatúry zdôrazňuje, že väzba je najzávažnejším zásahom do osobnej slobody a do práv obvineného. Keďže ide o najzávažnejší zásah, vyžaduje po celý čas súdnu kontrolu jej ústavnosti a zákonnosti (III. ÚS 26/01). Je výsostným právom, ale aj povinnosťou všeobecného súdu skúmať všetky okolnosti spôsobilé vyvrátiť alebo potvrdiť existenciu skutočného verejného záujmu odôvodňujúceho so zreteľom na prezumpciu neviny výnimku z pravidla rešpektovania osobnej slobody a uviesť ich v rozhodnutiach o väzbe (Toth c. Rakúsko z 12. 12. 1991). Ústavný súd už vo viacerých svojich rozhodnutiach zdôraznil, že jeho právomoc na rozhodovanie vo väzobných veciach predpokladá výlučne skúmanie toho, či sa v konaní pred väzobnými súdmi dodržali ústavno-procesné princípy takého obmedzenia osobnej slobody, akým je väzba obvineného (II. ÚS 76/02, IV. ÚS 83/03, IV. ÚS 171/03).

12. Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) vyplýva, že väzba má mať striktné obmedzené trvanie, a preto má byť zaručená možnosť jej kontroly v krátkych intervaloch. Aké časové obdobia budú akceptovateľné a aké nie, bude zrejme závisieť od konkrétnych okolností (Bezicheri z roku 1989, A-164, § 21, Neumeister z roku 1968, A-8, § 24 a Sanchez – Reisse z roku 1986, A-107, § 55). Prieskumné súdne konanie musí byť vedené v súlade s hmotnoprávnymi a procesnými vnútroštátnymi právnymi predpismi a tiež aj účelom čl. 5 dohovoru, to znamená ochranou jedinca proti svojvôli, osobitne aj s ohľadom na čas, ktorý uplynie do vyhlásenia rozhodnutia (rozsudok vo veci Koendjibarie v. Holandsko, 25. 10. 1990, § 27).

13. Z judikatúry ústavného súdu tiež vyplýva, že jednotlivé lehoty z hľadiska požiadavky neodkladnosti alebo urýchlenosti rozhodovania o žiadosti o prepustenie z väzby v zmysle § 17 ods. 2 a 5 ústavy sa posudzujú podľa všetkých okolností prípadu, spravidla lehoty rátané na mesiace sú príliš dlhé a nevyhovujú požiadavke rýchlosti (obdobne pozri aj III. ÚS 7/00, I. ÚS 18/03). Tejto požiadavke preto spravidla nemôže zodpovedať lehota konania presahujúca na jednom stupni súdu dobu jedného mesiaca a ani nečinnosť trvajúca týždne (III. ÚS 255/03, II. ÚS 353/06).

14. Pri posudzovaní neodkladnosti alebo urýchlenosti rozhodovania o zákonnosti väzby sa vychádza aj z pravidla, že keď sa na rozhodovaní o návrhoch osoby pozbavenej osobnej slobody na preskúmanie zákonnosti tohto pozbavenia zúčastnilo viac stupňov súdov, berie sa do úvahy celková dĺžka konania, to znamená od podania návrhu až do právoplatného rozhodnutia o ňom (napr. rozsudky ESLP vo veciach Letellier v. Francúzsko, 26. 6. 1991, § 56 a Navarra v. Francúzsko, 23. 11. 1993, § 28).

15. Čo sa týka lehôt, ktoré boli zo strany ESLP posúdené v súvislosti s rozhodovaním vo väzobných veciach ako neprimerané, ústavný súd poukazuje na vec Jabłoński v. Poľsko (sťažnosť č. 33492/96), v ktorej bolo neprimeraných 43 dní; vec Nikolov v. Bulharsko (sťažnosť č. 38884/97) s konštatovaním neprimeraných 42 dní a prípad G. B. v. Švajčiarsku (sťažnosť č. 27426/95) s neprimeranými 32 dňami.

16. Podľa konštantnej judikatúry ESLP by malo konanie o rozhodovaní vo väzobných veciach na jednom stupni trvať tri týždne (rozsudok G. B. proti Švajčiarsku, citovaný v bode 96 a rozsudok Sarban proti Rumunsku, 4. 10. 2005, č. 3456/05).

17. Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdiť ústavnosť sťažovateľom tvrdeného zásahu do obsahu základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy a práva na urýchlené rozhodnutie o zákonnosti pozbavenia slobody podľa čl. 5 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu pri rozhodovaní o jeho žiadosti o prepustenie z väzby a následné postúpenie spisu krajskému súdu, ktoré sťažovateľ považuje za neprimerane dlhé a nesústredené.

18. Ústavný súd vo svojej predchádzajúcej judikatúre už poukázal na to, že nielen nečinnosť, ale aj neefektívna, resp. nesústredená činnosť súdu môže zapríčiniť prietahy v konaní, ak činnosť súdu nesmerovala k odstráneniu právnej neistoty týkajúcej sa tých práv, kvôli ktorým sa sťažovateľ obrátil na súd, aby v jeho veci rozhodol (IV. ÚS 22/02, IV. ÚS 380/08, III. ÚS 103/09, I. ÚS 7/2011).

19. Ústavný súd konštatuje, že od predloženia žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu okresnému súdu 11. augusta 2021 do rozhodovania o tejto žiadosti okresným súdom 31. augusta 2021 ubehlo 20 dní, čo je z pohľadu ústavného súdu, ako aj judikatúry ESLP ústavne akceptovateľné. Čo však ústavný súd považuje za ústavne neakceptovateľné, je následné predkladanie spisu krajskému súdu, čo zapríčinilo zbytočné prietahy v konaní na jednom inštančnom stupni 36 dní od predloženia žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu po predloženie spisu krajskému súdu spôsobené nesústredenou činnosťou okresného súdu, ktorý predložil spis krajskému súdu s procesným pochybením.

20. Postup okresného súdu v namietanom konaní tak nespĺňal požiadavku neodkladnosti a urýchlenosti rozhodovania o žiadosti o prepustenie z väzby v intenciách práv zaručených čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy. Vzhľadom na uvedené zistenie ústavný súd vyslovil, že okresný súd v súvislosti s dlhotrvajúcim rozhodovaním o žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby v konaní vedenom pod č. k. 9Tp/4/2021 porušil základné právo sťažovateľa na osobnú slobodu zaručené čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy; nie však podľa čl. 5 ods. 1 dohovoru, ktorý z uvedeného dôvodu ochranu negarantuje.

V.

Príkaz konať, príkaz na prepustenie a náhrada trov konania

21. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti žiadal, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu konať podľa § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že okresný súd sťažnosť prokurátora spolu so spisom postúpil krajskému súdu 16. septembra 2021, o ktorej krajský súd rozhodol uznesením č. k. 6Tpo/50/2021 z 21. septembra 2021, ktorým zrušil uznesenie okresného súdu a sťažovateľa ponechal vo väzbe.

22. Z uvedeného vyplýva, že prípadný príkaz konať udelený okresnému súdu by bol neefektívny. Z tohto dôvodu ústavný súd v tejto časti ústavnej sťažnosti nevyhovel.

23. Sťažovateľ v petite sťažnosti súčasne žiadal, aby ho ústavný súd bezodkladne prepustil na slobodu.

24. Ústavný súd uvádza, že za dôvod na prepustenie obvineného z väzby možno považovať takú situáciu, keď sa v trestnej veci riešenej väzobne nekoná zo strany orgánov činných v trestnom konaní s osobitnou starostlivosťou a urýchlením. To znamená, že dôvodom na prepustenie z väzby sú prietahy v konaní vo veci samej, teda napríklad pomalý postup policajného vyšetrovania. Naproti tomu pomalé rozhodovanie o väzbe, resp. o jej ďalšom trvaní spravidla menej intenzívnej povahy nie je dôvodom na prepustenie z väzby. Výnimkou z tohto pravidla sú napríklad tie prípady, keď priamo zo zákona vyplýva lehota, v ktorej má byť o väzbe rozhodnuté (II. ÚS 80/2015). Ústavný súd preto v tejto časti ústavnej sťažnosti nevyhovel.

25. Sťažovateľ má nárok na náhradu trov právneho zastúpenia za 3 úkony právnej služby vykonané v roku 2021 (prevzatie, príprava zastúpenia a podanie ústavnej sťažnosti a replika) v sume trikrát po 181,17 eur, režijný paušál v sume trikrát po 10,87 eur (§ 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov). Celková hodnota náhrady trov právneho zastúpenia tak predstavuje sumu 576,12 eur.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 21. decembra 2021

Robert Šorl
predseda senátu